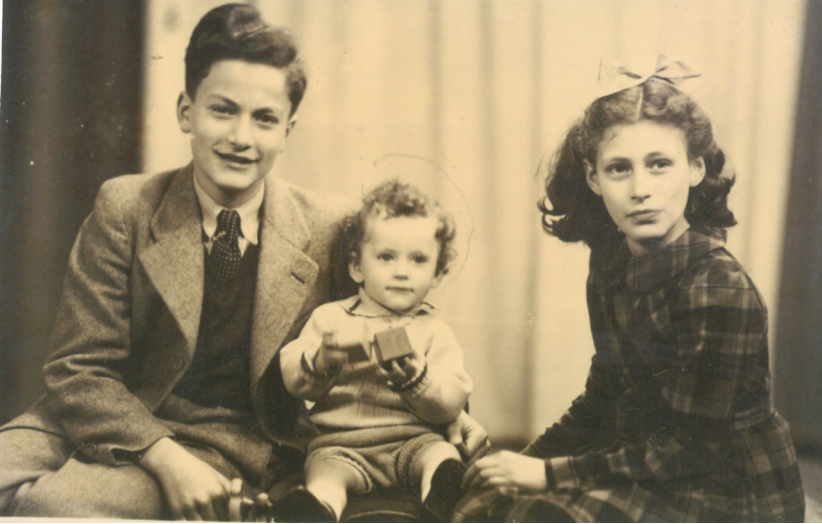

HET GEZIN MOSZKOWICZ: ALLEEN MAX KEERT TERUG NAAR MAASTRICHT

Max, Joop en Helga Moszkowicz

In 1933 vluchten Abraham en Feiga Moszkowicz naar Nederland vanwege het opkomende antisemitisme in het Duitse Essen. Hun kinderen Max en Helga zijn dan acht en twee. Het gezin wordt opgevangen door het comité voor hulp aan Joodse vluchtelingen. Op 22 maart 1940 wordt Joop Moszkowicz geboren. Het gezin vestigt zich in een woning in de huidige Ambyerstraat Zuid. Waarschijnlijk kiezen Abraham en Feiga voor Amby omdat hier een minder streng toelatingsbeleid geldt voor Joden. Ook kunnen ze zonder vergunning zelfstandig een beroep uitoefenen. Abraham opent een stoffenzaak en verkoopt textielstoffen. Later verhuist het gezin naar Grote Gracht 4.

VERMOORD EN DWANGARBEID

Ondanks de vlucht naar Nederland wordt het gezin Moszkowicz op 25 augustus 1942 gearresteerd en op transport gezet naar Westerbork. Daar blijft het gezin een maand. Dan volgt de reis naar Auschwitz. Bij aankomst in het concentratiekamp op 24 september 1942 worden Feiga, Helga en Joop meteen vermoord. Abraham en Max worden geselecteerd voor dwangarbeid. Abraham moet in het extern commando Ebensee, een buitenkamp van Mauthausen, werken in de tunnels voor raketbouw. Abraham overlijdt op 15 april 1945 in concentratiekamp Ebensee, een kleine maand voor de bevrijding van het kamp door de Amerikanen. Van de honderd mensen die tussen 28 augustus en 10 november 1942 zijn gedeporteerd, blijft er maar één over: Max. Hij overleeft de kampen Auschwitz en Mauthausen.

EERST WINKELIER, DAN ADVOCaat

Na de bevrijding in 1945 keert de achttienjarige Max terug naar Maastricht. Hij heeft als enig gezinslid het naziregime overleefd. Het katholieke gezin Bessems uit Amby neemt Max op als pleegzoon. Op 5 oktober 1948 trouwt Max met Berthe, de dochter uit dit gezin. Ze krijgen vier zonen: David, Max jr., Robert en Bram. Max en Berthe beginnen een garen- en bandwinkel. De winkel loopt goed. Er worden zelfs filialen geopend. Maar Max zoekt naar een meer intellectuele uitdaging. Hij voltooit in één jaar zijn gymnasiumopleiding, die hij vanwege de oorlog moest afbreken. Dan gaat hij rechten studeren in Nijmegen. Berthe zorgt voor de winkels. Na zijn studie vestigt Max zich als advocaat in Maastricht. Hij maakt al snel naam. Vanwege zijn ervaringen verdedigt Max Moszkowicz sr. geen mensen die beschuldigd worden van oorlogsmisdaden. Dat betekent overigens niet dat hij overtuigd is van de intrinsieke slechtheid van de mens. "Ik geloof dat de mens van nature veel minder slecht is dan men denkt." Zij die tot een tegennatuurlijke daad als het doden van een medemens in staat zijn, moeten ziek zijn en verdienen hulp, meent hij.

Max Moszkowicz heeft nooit met zijn kinderen over de oorlog kunnen praten.

Zentralstelle für jüdische Auswanderung Amsterdam
Adams v. Schellensplein 1
Telefoon 97001

1

Nº 31096

OPROEPING!

Aan Abraham I. Moszkowicz L 5 No. 11
Volksplein 21 Maastricht

U moet zich voor eventuele deelname aan een, onder politietoezichtstaande, werk-
verruiming in Duitsland voor persoonsonderzoek en geneeskundige keuring naar het door-
gangskamp Westerbork, station Hooghelen, begeven.

Daartoe moet U op **25 AUG 1942** om **20** uur
op de verzamelplaats **SCHOOL PROF. P. WILLEMSSTRAAT, MAASTRICHT** aanwezig zijn

Als bagage mag medegenomen worden:

- 1 koffer of rugzak
- 1 paar werkschoenen
- 2 paar sokken
- 2 onderbroeken
- 2 handschoenen
- 1 werkpak
- 2 wollen dekens
- 2 stel beddengoed (overtrek met laken)
- 1 eetnap
- 1 drinkbeker
- 1 lepel en
- 1 pullover

en eveneens marschrans en toiletartikelen
Daarvoor moet u zich 3 dagen en de voor die tijd geldige distributiekaarten.

a. Noodzakelijke reisbehoeften
daartoe behoren: 2 dekens, 1 stel beddengoed, levensmiddelen voor 3 dagen, toiletgerei,
etenstok, eetbestek, drinkbeker,

b. Grote bagage
De onder b. vermelde bagage moet worden gepakt in een sterke koffer of rugzak,
welke op duidelijke wijze voorzien moet zijn van naam, voornamen, geboortedatum
en het woord „Holland“.

Gezinsbagage is niet toegestaan.
Het voorgespande moet nauwkeurig in acht genomen worden, daar de grote bagage in
de plaats van vertrek afzonderlijk ingeladen wordt.
De verschillende bagage- en persoonspapieren mogen **niet** bij de bagage verpakt
worden, doch moeten, voor onmiddellijk vertoon gereed, medege dragen worden.
De woning moet ordelijk achtergelaten en afgesloten worden, de huisleutels moeten
worden medegenomen.
Niet medegenomen mogen worden: levend huisraad.

K 372

Oproep voor Abraham Moszkowicz voor transport naar Westerbork.
(Collectie RHCL)

3

Nº 31096

L.....No.....

VIII. nauwkeurige opstelling en omschrijving van schulden
IX. o. gemeenschappen en deelnemingen in ondernemingen (volledige omschrijving met ver-
melding van adres, doel en rechtsvorm)
X. ☐ a. onroerende goederen
☐ b. deelgerechtigdheid in onroerende goederen
☐ c. rechten op gronden (a, b en c zowel in binnen- als buitenland)
verreicht wordt vermelding van:
provincie plaats kadastrale gemeente serie nummer
plaatnaam straatnaam huisnummer boekwaarde hypotheek
XI. ☐ hypotheek (zie X.)
XII. ☐ bouwland (zie X.)

Al deze gegevens zijn te verschaffen, ook al zijn ze reeds vermeld, resp. de voorwerpen, waarop ze
betrekking hebben, ingeleverd bij de
* Fa. Lippmann, Rosenthal & Co., Sierpstraat 47-55, Amsterdam
o. „Wirtschaftspolizei“, Den Haag
o. „Niederländische Grundstücksverwaltung“

In opdracht
get. Wierlein
Hauptsturmführer

Zentralstelle für jüdische Auswanderung Amsterdam
Adams v. Schellensplein 1
Telefoon 97001

Nº 31096

L.....No.....

REISVERGUNNING EN VERVOERBIJET!

De houder van deze reisvergunning en vervoerbijs, behorende bij de oproeping van hetzelfde
nummer, heeft het recht met den voorgedijgen trein van het station *Adams v. Schellensplein*
naar het station Hooghelen op **26 AUG. 1942**kostenloos te reizen.

Reisvergunning en vervoerbijs moeten omgevraagd het tevens personeel getoond worden en mogen
eerst bij aankomst op het station Hooghelen door den *Adams v. Schellensplein* worden afgehandeld.

In opdracht
w.g. Wierlein
Hauptsturmführer

Op vertoon van dit bewijs mag op bevestigingsnoodt tegen betaling, van trein en autobus gebruik
worden gemaakt.

POLETS-MAASTRICHT.
TOELICHTING OP BIJLAATTE OPMERKING.

I. U dient in plaats van op 25 Augustus 1942 om 20 uur te zijn op de verzamelplaats
School Prof. P. Willemsstraat te Maastricht.

II. In geval van ziekte, d.w.z. **z i e k t e**, in geval
van opname in een ziekenhuis, dient U zich **z i e k t e** op
Maandag den 27 Augustus 1942 te verspreiden op de **Afdeling Rechter-
sde, Gemeente-Politie Maastricht, (Kamer no. 1.)** onder overlegging
van een bewijs van opname in het ziekenhuis.
Maastricht, den 24 Augustus 1942.
De Commissaris van Politie.

Bijgaande enveloppe en nadere toelichting ontvingen op den 24
Augustus 1942, des voormiddags om 12.30 uur.

(Handtekening)
Naam en voornamen: *Abraham I. Moszkowicz*
Adres: *Volksplein 21*
Joop Moszkowicz

POLETS-MAASTRICHT.
TOELICHTING OP BIJLAATTE OPMERKING.

I. U dient in plaats van op 25 Augustus 1942 om 20 uur te zijn op de verzamelplaats
School Prof. P. Willemsstraat te Maastricht.

II. In geval van ziekte, d.w.z. **z i e k t e**, in geval
van opname in een ziekenhuis, dient U zich **z i e k t e** op
Maandag den 27 Augustus 1942 te verspreiden op de **Afdeling Rechter-
sde, Gemeente-Politie Maastricht, (Kamer no. 1.)** onder overlegging
van een bewijs van opname in het ziekenhuis.
Maastricht, den 24 Augustus 1942.
De Commissaris van Politie.

Bijgaande enveloppe en nadere toelichting ontvingen op den 24
Augustus 1942, des voormiddags om 12.30 uur.

(Handtekening)
Naam en voornamen: *Abraham I. Moszkowicz*
Adres: *Volksplein 21*
Joop Moszkowicz

AAANTEKENEN

Med. Aankomst
naar Hooghelen